

Streszczenie

Doświadczanie sytuacji traumatycznych jest zjawiskiem powszechnym, również w grupie dzieci i młodzieży. Nastolatki są, podobnie jak osoby dorosłe, narażone na negatywne konsekwencje tych zdarzeń, w tym na zespół stresu pourazowego. Jednak badania pokazują, że mogą również doświadczać pozytywnych następstw, w postaci potraumatycznego wzrostu.

Celem podjętych badań było ustalenie psychospołecznych (uwzględniając prężność psychiczną, wsparcie społeczne, ruminacje i stosowane strategie zaradcze) uwarunkowań występowania objawów stresu pourazowego i potraumatycznego wzrostu w grupie młodzieży, która doświadczyła zdarzeń traumatycznych.

Badania miały charakter podłużny. W pierwszym etapie wzięło udział 280 badanych w wieku 12-17 lat, z których do analiz zakwalifikowano 242 osoby. Natomiast w drugim etapie przebadano 175 osób. Do analiz włączono 112 osób. Dobór osób badanych miał charakter celowy. Kryteriami doboru było doświadczenie jednego z czterech wydarzeń traumatycznych: diagnoza choroby nowotworowej, wypadek lub uraz, śmierć bliskiej osoby, doświadczenie krzywdy/przemocy. W badaniach wykorzystano 6 narzędzi pomiarowych: Zrewidowaną Skalę Wpływu Zdarzeń dla Dzieci i Młodzieży – CRIES-13, Kwestionariusz Osobowego Wzrostu – KOW-27, Skalę do Pomiaru Prężności u Młodzieży – SPP-18, Skalę Wsparcia Społecznego – SWS, Inwentarz Reakcji Zaradczych – CRI-48 oraz Inwentarz Ruminacji o Negatywnym Zdarzeniu – IRoNZ.

Uzyskane wyniki wykazały, że badana młodzież charakteryzuje się wysokim nasileniem PTSD i przeciętnym PTG. Po 6 miesiącach od pierwszego pomiaru nasilenie objawów PTSD znacząco zmniejszyło się, natomiast PTG wzrosło. Wśród czynników sprzyjających występowaniu PTSD należy wymienić przede wszystkim ruminowanie natrętne. Natomiast szczególnie istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu PTG okazała się prężność psychiczna. Wsparcie społeczne oraz podejmowane strategie mają mniejsze znaczenie dla obydwu rodzajów konsekwencji ekspozycji na traumę.

W pracy z młodzieżą doświadczającą sytuacji traumatycznych warto wspierać młodych ludzi w rozwijaniu i kształtowaniu zasobów osobistych, w tym prężności psychicznej, a także zmianie ruminowania z natrętnego na refleksyjne.

Słowa kluczowe: zespół stresu pourazowego, potraumatyczny wzrost, prężność, wsparcie społeczne, ruminacje, strategie radzenia sobie, nastolatki